

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמנוא בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנשיאות ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת וחי

בס"ד, עש"ק פרשת וחי
ט"ו טבת תש"ע - שנה א' גליון א'

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת
ירושלים 4:11 5:27 6:04	
בני ברק 4:25 5:28 6:00	
בית שמש 4:19 5:30 6:02	
חיפה 4:14 5:26 5:58	
נא לטמור על קדושת הגליון	

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לשלימות העבודה, וזהו 'לא יכול לראות' בדברים הרעים. וזה היה לו ע"י 'כבוד מזוקן' כמו שאומרים חז"ל זקן ויושב בישיבה ע"י לימוד התורה.

ולכן מתחילה לפני שהגיע יעקב להמדריגה הזאת,

כשראה את בני יוסף אמר 'מי אלה' ואומר ע"ז רש"י, מהיכן יצאו אלו שאינן ראויין לברכה. שראה שבני יוסף הם לא בשלימות, אם כן חשב שגם הוא בעצמו אינו בשלימות אמיתי, וגם הוא צריך לתקן אותם.

וע"ז אומר כאן רש"י שהראה לו יוסף שטר

ועיני ישראל כבודו מזוקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו וישק להם ויחבק להם (מח ו)

כבר עמדו המפרשים הרי כתוב לפני זה 'וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, וכן כתוב אח"כ 'ראה פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלהים גם את זרעך' רואים שיעקב כן ראה בעיניו הגשמיים.

ואפשר לומר שהגמ' ביומא (דף כח:) אומר על הפסוק הזה, 'יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר 'ועיני ישראל כבודו מזוקן'. והביאור בזה, שאיתא בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה. שהשורש של כל החטאים שנכשלים בני אדם, הוא ע"י שמסתכל וחושב בדברים האסורים, ומזה הוא בא לכל החטאים. וזה ידוע ממרן הבעש"ט הקדוש ז"ע (בעש"ט עה"ת בראשית קכא), שהאיש אשר הוא נקי לגמרי, ולא פגם כלל מעולם, אפילו כל שהוא, אי אפשר לו לראות רע בשום אדם, או שישמע מרע שיעשה שום אדם, כי לא יזמין לו השם יתברך לראות רע או לשמוע שום רע, ולכן כשרואה האדם איזה איש שעושה רע, ידע בבירור שיש בו שמץ מזה, מאותו הדבר עצמו, ואף אם הוא צדיק מ"מ יש בו מקצת דמקצת מאותו ענין, והזמין לו השם יתברך ראייה זו או שמיעה זו, כדי שישים אל לבו לשוב ולתקן הפגם ההוא, וע"ז ישוב גם האיש הזה העושה רע, כי הוא תלוי בו ע"ש. רואים מזה שאם הוא איש צדיק בשלימות, אינו רואה שום דבר האסור אפילו במקרה, כי הוא כבר מתוקן לגמרי.

ולכן מי שהוא לא שומר עיניו ומחשבתו, זהו סימן שהוא בעצמו עוד לא מתוקן בשלימות, כי הרי השורש של כל החטאים הוא חטא עץ הדעת, ושם היה ג"כ הענין של פגם הראיה כמש"כ 'ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים' (בראשית ג ו).

וזהו שאמר דוד המלך ע"ה 'ולבי חלל בקרבי' (תהלים קט כב), שכבש את יצרו ועבד את השם יתברך בשני היצרים שגם היצה"ר נתהפך למלאך טוב, ולכן אמר 'העבר עיני מראות שוא' (שם קיט לז), שלא יראה שום דבר רע כי הוא כבר מושלם ואין בו שום שמץ רע.

לפי כל זה יש לומר גם כאן, שבאמת יעקב אבינו כן היה יכול לראות בעיניו הגשמיים, רק כאן מדבר במדרגת יעקב אבינו, שהגיע בסוף ימיו שלא היה יכול לראות שום דבר רע, משום שהגיע כבר

ליקוטי דיבורים

יומאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי' (שם יט), צריך לדעת למה כתוב פעמים 'ידעתי', אלא נראה לומר שהרי כתוב לפני זה 'יוצא יוסף אתם מעם ברכיו' (שם ט) ואומר שם רש"י 'לאחר שנשקם הוציאם יוסף מעם ברכיו, כדי לישבם זה לימין וזה לשמאל, לסמוך ידיו עליהם ולברכם ע"כ.

יוצא מזה שמתחילה כשנשקם יעקב אבינו היה מנשה בשמאל של יעקב ואפרים בימיו, ולכן הוציא יוסף מעם ברכיו כדי לסדרם שהיה מנשה הבכור בימיו של יעקב ואפרים בשמאלו, אבל יעקב לא ידע מזה שיוסף שינה הסדר ממה שהיה מתחילה, לכן באמת 'שכל את ידיו' כדי שיד ימינו יהיה על ראש מנשה הבכור, לכן מיד כשראה יוסף ששכל את ידיו, אמר לו שאיך צריך לזאת, כי הפכתי אותם ועכשו מנשה באמת בימין.

ועל זה אמר לו יעקב שאם כן הרי זה בהשגחה פרטית שהרי לא ידעתי מכל זה, וזה סימן שיש דברים בנו שאפרים יהיה גדול ממנשה, ולזה אמר 'ידעתי בני ידעתי' שמה הרבר עצמו ידע שכן יהיה.

(ליקוטי דיבורים תשנ"ט)

ארוסין ושטר כתובה, ובקש יוסף רחמים על הדבר ונחה עליו רוח הקודש. היינו שבאמת הם בעצמם כן היו כשרים בשלימות, רק שראה שייצא מהם ירבעם ואחאב ויהוא כמו שאומר רש"י, אבל הם בעצמם כשרים בשלימות, שיעקב אבינו ראה בהם רק פגם קטן מאוד ורחוק, ואפשר לומר שזה מחמת המשפחות שהתחתנו אח"כ.

לכן אמר יעקב 'קחם נא אלי ואברכם' שהוא יתקן אותם, וזה ע"י 'כבודו' בגי' ל"ב נתיבות חכמה, וגם 'וישק' הוא ר"ת ק'וצו ש'ל י'וד, בחינת חכמה שמתקן כל הפגמים, שמשם המשיך התיקון והברכה להם, וכל זה משום שיעקב אבינו הגיע למדרגה שלא יוכל לראות.

ואחרי זה מעיד עליו הכתוב שכבר הגיע למדרגה שאינו רואה שום רע, כמש"כ 'והנה הראה אתו אלהים גם את זרעך' שראה שהם בשלימות, ולא ראה בהם עוד שום דבר שאינו בשלימות.

(נאמרו בס"ש שנת תשס"ד לפ"ק)

דברי תורה מרבתינו ז"ע

קוסמים ישמעו ומתפללים להם, אבל אתם בני ישראל הקדושים שיש בכם כח של הצדיק הדור אמיתי שיכול לבטל כל הגזירות רעות שבעולם ואומר לא, ומה שהוא גוזר הקב"ה מקיים ואומר כן ומקיים את דבריו, אם כן למה לכם להלוך אחר הגוים האלה, אלא דייקא טוב יותר לכם להדביק בצדיק הדור עד כאן. ודברי פי חכם חן.

לפי זה נמצא שזהו גם כן מה שאמר יוסף לאביו, ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי, שים בידך כח 'לא' ו'כן', כשאפילו הקב"ה גוזר על מנשה שיהיה בניו לא טובים כל כך כמו בנים של אפרים, אבל יודע אני שיש בך כח 'לא' ו'כן', אפילו כשהקב"ה גוזר אתה יכול לבטל ויהיה למנשה גם כן בנים טובים עוד יותר מאפרים כי זה הבכור, ומה שאתה תגזור טוב על מנשה כן יקיים הקב"ה את דברך, ושים ימיןך על ראש מנשה והקב"ה בודאי יקיים ויאמר כן, כי כן הוא תמיד מה שהצדיק גוזר הקב"ה מקיים ואומר כן, אעפ"כ כתיב וימאן אביו וגו'.

(בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

גַּד גְּדוּד יִגְדְּנֵנוּ וְהוּא יִגְדֵּךְ עֵקֶב (מט יט)

'גד' מבואר בזוהר הרקיע שמשם יוצא השפע והפרנסה בעת בגידה של הגלות, וכשיצא השפע בהעלם ובהסתתר שלא ירגישו השרים והקליפות הנקראים 'גדוד', ואז 'יגודנו' יקוצץ ויקצץ אותם שיפלו למטה ולא יינקו מן הקדושה, 'והו"א' יחוד ו"ה בזמן שלוה ושלוש בעת יחוד ו"ה עם הדעת והצדיק בסוד ו"א, אז 'יגד' ויקצץ את 'עקב' נחש העומד בעקב ומעורר אש זרה ר"ל, וזהו 'אשר אנוח ליום צרה לעלות לעם יגדנו' (חבקוק ג טו) בביאות המשיח 'אנוח' אתן מנוחה, גם 'ליום צרה לעלות' בוא"ו, 'לעם' אשר 'יגדנו' שקצצתי אותם, ולעתיד יתוקן הכל, כי הטוב יתוקן והרע גמור יתבער מן העולם, כעשן תכלה. וזה 'יגדנו' אין שם וא"ו, כי יהיה ביטול רע גמור שלא ישאר להם שום חיות, והטוב יתעלה 'לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד' (צפניה ג טו). אבל 'יגדנו' בהכרח ליתן להם מעט חיות, כי עדיין לא הגיע הזמן של בלע המות לנצח. אבל 'והוא יגד' אין שם וא"ו, כי מן יחוד הפנימי צריך לקצו לגמרי, כי אל אחר אסתרס יתפרדו כל פעלי און, אין לה בפנימיות שום חלק, לזה 'יגד' לגמרי, 'עקב' הגדיל עלי עקב (תהלים מא ט), תשופנו עקב (בראשית ג טו), יתקצץ רגלים שלו ויתבער מן העולם, כי 'יאחז בעקב' שלו 'פח' (איוב יח ט).

וזהו כללות פסוק זה, שמשפיע חיצונית קוצץ השרים וגדודים ומניח להם חיות, וזהו וא"ו מלא במלת 'יגודנו' עד לעתיד 'יגדנו' לגמרי, וכן מפנימיות 'יגד' לגמרי הנחש 'עקב' עשו הרשע, שמטעין אותו בעת היחוד שילך לשדה, כידוע מזוהר וממון האר"י זלה"ה. (היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֶל שְׂדֵי נְרָאָה אֵלַי בְּלוֹז בְּאָרְצְךָ
בְּנִעַנְו וַיְבָרֶךְ אֹתִי (מח ג)

ויש לדקדק הלשון 'אל שדי נראה אלי בלוז' שמשמע שרק אז ולא קודם לכן, וזה אי אפשר לומר. ואפשר לומר שאיתא בספרים הקדושים, שעיקר תכלית האדם הישראלי צריך להיות בבחינת 'ונחננו מה' (שמות טז ז), שהוא בחינת ענווה. שזה מצאנו אצל משה רבינו, שלא שבחו הבורא עולם רק בבחינת ענווה, כמו שכתוב והאיש משה עניו מאד מכל האדם (במדבר יב ג). וכמ"ש בגמרא בחולין פרק גיד הנשה (דף פט.), נתתי גדולה לאברהם ואמר ואנכי עפר ואפר (בראשית יח כז). נתתי גדולה למשה ואהרן ואמרו ונחננו מה (שמות טז ז), ונתתי גדולה לדוד ואמר ואנכי תולעת ולא איש (תהלים כב ז). אבל לאוה"ע אדרבה נתתי גדולה וכו'. וזה שפירשתי מאמר חכמז"ל (בבא מציעא קיד:), אתם קרויין אדם ואין עובדי כוכבים קרויין אדם. ואמרתי הטעם כי אתם הישראלים יכולים להקרא 'אדם' שבגימטריא מ"ה שהוא מדת עניויות, ולא עובדי כוכבים שלא יכולים לאחוז במדת ענוה.

וזהו פירוש הפסוק, שזה היה הצוואה שנתן יעקב לבניו, הגם שאמר זה רק ליוסף, אבל הוא היה המלך והיה יכול לומר לשאר אחיו בני יעקב אבינו, 'ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוז' 'בלוז' בגימטריא מ"ה, שרק ע"י בחינת 'מה' זכיתי ש'אל שדי נראה אלי'. ולכן 'ויברך אתי', על כן אבקש ממך שתהיה ג"כ בבחינת 'מה', ואז יוכל להשרות השכינה כביכול עליך, וגם יברך אותך. השם יתברך יעזור לנו שיהיה על צד היותר טוב, אמן כן יהי רצון.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה (מח ח)

משמע מכאן שראה ממש את בני יוסף, ובזמן הזה כתיב תיכף אח"כ ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות (שם י), אלא ודאי נתרץ בדברי רש"י זלה"ה שאמר ביקש לברכם שאז היה רוח הקודש מאיר לו, לזה ראה אותם ממש וכשראה שהשכינה נסתלק ממנו לפי שעתיד וכו' ע"ש, לזה כתיב אח"כ ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות, בראיה רוחני כמקדם.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו לֹא בִן אָבִי בִי זֶה הַבְּכֹר שִׁים
יְמִינֶךָ עַל רֵאשִׁי (מח יח)

שמעתי מאמר ר' [רבינו יצחק אייזיק מקאמרנא] זלה"ה פירוש על פסוק כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך (דברים יח יד). כלומר אמרו רז"ל (מועד קטן טז:) צדיק מושל ביראת אלקים (ש"ב כג ג) וכל מה שהצדיק גוזר, הקב"ה מקיים ואומר כן. וכל מה שהקב"ה גוזר, הצדיק מבטל ואומר לא, שאינו רוצה בגזירה זו כנודע. לזה אמר הכתוב כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' ו'זר זהב' למהר"א מקאמרנא ז"ע

הלכות הנהגת אדם בבוקר. סימן א.

ענין קימת חצות לילה

א. יזהר מאד בקימת חצות לילה. קבלה בידינו שכל ישראל שיש בו נשמה כשירה מתעורר בחצות ממש, (כמובא בזהר פ' נח דף עב ע"א, פ' לך דף קז ע"א, ועוד).

ויזהר מאוד ומאוד תיכף כשיעור משנתו ליטול ידיו ויוציא את המים הרעים מן הבית, כי אסור לומר שום דברי קדושה בעודן בבית, (כ"כ ה"כ"ו צ"ח ד' סק"ד מובא בשע"ת סס סק"ח, וכ"כ רבינו בזהר ח"ב דף שמו ע"ד ו"ו): ויזהר מאל שאל לומר שום דבר שנקדשה בעוד שהמים הטמאים הארוכים צדית).

ואם הוא חלש מאוד שאינו יכול לקום עדיין, ובפרט בדור הזה דור חלש, על כל פנים יאמר איזה דברי שבח ופסוקי אמונה, אתה הראת, וידעת היום, שמע ישראל וכיוצא.

ויזהר מאד שלא יישן בעודו המים הרעים עומדים אצלו סמוך למטה כי סכנה הוא וגם עלול לראות קרי ר"ל, (וכ"כ רבינו בזהר ח"ב דף שמו ע"ד ו"ו): וגם יזהר תיכף שינעור משנתו יטול ידיו ולא יחזור לישון בלא נט"י, כי ממשיך עליו טומאה ויטול ללא לידי קרי ר"ל, ועוד יזהר מאל כשנוטל ידיו תיכף יקח המים חוץ לבית ולא ישן בעוד המים אצל המטה, וזה יתקדש ע"כ. ובצאה"ט סק"ב הביא בשם הש"ה דכשניעור משנתו יטול ידיו וזכה ינצל מהאלה ש"ע ע"ש. וכתב בנו בדמשק אליעזר פרשת וישב על דף קפד ע"ב ו"ו: כמו שנהג האמו"ר זלה"ה אחר שנתעורר משנתו בלילה נטל ידיו תיכף בעוד ששכב על מטתו, ואחר הנטילה תיכף קם ממטתו ונטל הכלי עם המים הרעים האלו מציתו והעמיד אותם דייקא בחדר אחר, ושמעתי מפיו הקדוש וכן כתב בספרו שלחן הטורח על ש"ע אורח חיים שהמים הרעים האלו הם מסוגלים להביא האדם לידי מקרה לילה, והוא כשנשאר הכלי עם המים אצלו אחר שנטל ידיו והוא ישן אחר הנטילה ג"כ, אזי עלול להביא אותו לידי מקרה לילה):

ב. ללמוד תורה. מבואר בזהר (פ' נח דף עב ע"ב, פ' לך דף קז ע"א, ועוד) גודל עסק התורה אחר חצות, שהקב"ה עם כל הצדיקים שבגן עדן שומעין את תורתו עיין שם דברים נוראים.

ועיקר לימוד התורה ושעשועין דאורייתא הוא בלילה אחר חצות דוקא ואם הוא איש חלש יעמוד על כל פנים בתחלת אשמורה שלישית זייגער צווייא [שעה שתים], וקודם התפלה ינוח מעט לישן כדי שיהיה מוחו צלול וזך לתפלה. ובלילות הקטנים, בימי שבועות, טוב שיהיה עד אור היום נעור ועוסק בתורה, כי זמן חצות תיכף אחר שני שעות בלילה. והמשנים להיות נעור עד חצות ובחצות ישינים לא יפה עושים. ומי שיש לו נשמה מזרע ישראל ולא מערב רב ומבית הורדוס עומד ללמוד תורה אחר חצות לילה דוקא, ואין להאריך בזה, אם לא מי שרוצה להיות נעור כל הלילה אשרי לו:

ג. ולזמר שירות והודאות. קבלתי מהרבה צדיקים שהשיגו כמה מדריגות על ידי שירות שאמרו ושררו אחר חצות ועיקר לימוד ספר הזהר וכתבי מרן האר"י אחר חצות דוקא:

מעשה אבות

ועשיית עמדי חסד ואמת.

הרה"ק רבינו יצחק אייזיק מכפר סאפריץ וצוק"ל עוד במרס שנולדו לו בניו הקדושים, באחד מימי השבתות של ימות החורף, כשבא רבינו עמוף במלתו מבית התפילה, מצא לפני בית מויתרו עגלה של אחד האצילים הפולנים, שבתוכה ישבו שתי ילדות עבריות, לבושות שמלות דקות של קיץ, והן רועדות מקור. שאל רבינו את העגלון, למי הילדות האלו, ולכן הן מובלות. ענה לו העגלון: הילדות הללו הן בנות יהודי, שהיה מווג באחד הכפרים של אדונו האציל פלוני, וכיון שלא שילם שכר הכירה של בית מויתרו לאדונו זה כמה שנים, לכן שלחו אדונו להשליכו מבית המויתרה ולקחת את בנותיו לעבוד, והיו לשפחות בביתו, עד אשר ישלם לו אביהן את החוב, העולה לכמה מאות זהובים.

רבינו הזמין את העגלון לביתו, והשקהו כמה כוסות יין שרף, והאכילו חלות ומאכלי שבת, ואחר שסיפר רבינו להרבנית מכל אשר שמע מפיו העגלון, באו לידי החלטה, שאין להשאיר את הילדות בידי העגלון, כי אם לפדותן בכל כופר שיהיה, עשו בינם לבין עצמם חשבון מכל הנמצא בידם כמוזמן ובשוה כסף, בין שרף, בתבן ובמספוא, ולאחרונה בפרה החולבת שיש להם, שממנה אמנם חצי פרנסה, וכה חשבו ומצאו שידם משגת לשלם לידי העגלון את התמורה של הילדות השבויות והותר. מיד הציעו לבעל העגלה, שישאר בביתם עד יום מחר, שבו ישקלו אל ידו את כל דמי תביעתו של אדונו בכסף שקלים עובר לסוחר, והילדות תשארנה בביתם. ראה העגלון את כל החמודות אשר על השלחן הערוך לכבוד שבת, ויהמור להם בלבו, וימחר ויעתר לבקשתם.

באותו מעמד היה גם שופט הכפר, ורצה גם הוא ליהנות מעסק זה, ובכן היה גם הוא את העת, שבכדי שלא יחזור בו רבינו מדבריו על יום מחר, תלקח פרתו החולבת אל ביתו בעירובו, ותהיה בביתו עד אשר ישלם את כל הכסף שעליו לשלם. העצה מצאה הן בעיני העגלון, וכן נגמר ההסכם, הפרה נלקחה לבית השופט, הילדות והעגלה הובאו פנימה לפרוודור ביתו של רבינו.

והעגלון והשופט ישבו לשחות, כמובן לבם ביי"ש, קם השופט שידע מה רב הטוב הצפון ליהודים בתנור ההטמנה של שבת, ובידים הרצות נגש אל המלאכה והוציא מן התנור את כל הנמצא בו, והציג בבת אחת על השלחן לעיני רבינו, ובתיאבון הביאו אל תוך פיהם את הכל כמעט בנשימה אחת. ועדיין לא ידעה נפשם שבעה, הלכו ועשו בדיקה מדויקת בכל פינות הבית והדריו, ומצאו מיני מרקחת שונות, קדירות ממולאות בחלב המוץ, שהוכנו לעשות מהן המאה וגבינה למכין בשוק, ואת הכל אכלו, וכה הריקו בתוך שעות אחדות את כל הבית, ולא נשאר בו מאומה מכל מאכל אשר יאכל ומכל משקה אשר ישתה.

אחר השבת עשו רבינו והרבנית חשבון איך לשלם על פדיון השבויים, ולו ונתנו בעירובן מכל אשר נמצא בידם, ושלמו ליד העגלון את כל דמי חובו של אדונו, ופטרורו לדרכו, והילדות נפרו ונשארו בביתם. ורבינו החזיקם על שלהנו בכל הצטרותם כמו צאצאיו, והילדים החזיקו אותו לאב, ואת זוגתו הצדקת ע"ה לאם, כי לא ידעו מי אבותיהם, והשיא אותם, ופזר עליהם ממון רב.

ביום הראשון בבוקר (למחרת מסיפור הנ"ל), כשעמדה הרבנית על יד המשארת ולשה בצק לאפות פת, נכנס אורח עני לביתם, וישב על יד השלחן. הרבנית הצמעה שאין בביתה כמה לסעוד את לבו, כי אול היי"ש מכליה, גם פת לחם וכוס חלב אין. עמדה והתנצלה לפניו ותספר לו את כל אשר עבר עליהם ביום השבת, וביקשה ממנו להמתין מעט, ותקום ותלך אל השכנות ותביא לחם והמאה, ותערוך לפניו שלחן ויאכל וישת ויסעד את לבו. וכשנגמר את סעודתו בירך על מזונו ואמר אליהם: הנני הולך לדרכי ואני רוצה להניח ברכה אל תוך ביתכם, ובכך הגידו נא לי כמה אברך אחכם, אם בעושר וכבוד לאורך ימים, או בבנים תלמידי חכמים צדיקים ויראי ה'.

רבינו והרבנית ענו: ואת הברכה אשר תברך אותנו, שנוכח לבנים ובני בנים לומדי תורה ויראי ה'. אמר להם האורח: אף אני אומר כן, ובכן יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שתוכו להוליד בנים תלמידי חכמים ויראי ה', שיהיו למאורות בישראל. גמר את ברכתו, נשק את המזוזה, והלך לו. ומברכתו זאת של האורח הפלאי הזה, אשר רבים מוקני החסידים אמרו שזה היה אליהו הנביא וזכר לטוב, נולד בזמן קרוב רבינו הרה"ק מוהר"ר אלכסנדר סענדר מקאמרנא ז"ע, ושאר אחיו הקדושים הנודעים בעולם בשם 'במסלה'.

(עשר קדושות - צבי לצדיק)

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם) כ' טבת

מהר"י ו' מיגאש עשתה פירות, ושכיון מהר"י הלוי להאציל עליו מחכמתו, ולכן קראו רבו למהר"י הלוי. (שם הגדולים)

גדלותו ברפואה - הרמב"ם היה הרופא של מלך מצרים, ורופאי המלך קנאו בו מאד וידברו אל המלך תועה ממנו עד כי באו בויוכח בחכמת הרפואה לפני המלך, ויקבלו הרופאים עליהם לשתות הסם שיסדר עליהם הרמב"ם לפני המלך אך שהיהודי יקח בראשונה הסם שהם יסדרו עליו וכן קבל הרמב"ם לעשות, ויהי ביום הנועד הגיד הדבר לתלמידיו וירע בעיניהם מאד ויהתל בהם ויצו להם כל הסגולות והתרופות שיצטרכו אליו קודם השתיה ואח"כ, ותקנו הכל בהכנה גדולה ויפה, ויקומו תלמידיו ויקראו צום ותפלה לה' בעד רבם. וילך הרב לפני המלך והרופאים נתנו לו כוס התרעלה וישת, ותכף שב אל ביתו ויעשו לו התלמידים כפי סדרו ויהי ה' אתו וירפא, ויהי ביום השלישי וילך גם הוא לפני המלך וסם המות בידו, ויתמחו האנשים איך ניצל היהודי והוצרכו על אפם לשתות גם הם, וימותו עשרה מהם לפני המלך, ויפרץ הרב מאד לכבוד ולתפארת בעיני המלך והשרים ונהפכו פני שונאיו כשולי קדרה.

אמנם שמעתי באופן אחר והוא בהיות המלך חולה הרופאים נתנו ארס תוך הרפואה שהוכן מהרמב"ם למלך לשתות ביום פלוני, והקדימו ללכת למלך וגלו לו בסוד שיודעים בודאי שהיהודי הרופא השים ארס בתחבושת. ויהי כבוא השתיה לפני המלך ביד הרמב"ם ויאמר המלך שינתן מעט ממנו לכלב ותכף מת הכלב ויתמה המלך וחשב בלבו בודאי שהיו הרופאים לשנאתם להרמב"ם נתנו הארס, עם כל זה נסתתמו טעותיו והרמב"ם נשאר כגוף בלא נשמה, עם כל זה אמר המלך להרמב"ם הנך רואה שאתה חייב מיתה, עם כל זאת לפי שהרבית בעבודתי מתרצה אני שתבחר אתה באופן המיתה שתרצה, והרמב"ם לקח זמן שלשה ימים להשיב לו והלך וצוה לתלמידיו שהוא יבחר שהרופאים יקיצו מכל זיני שלו כל דמו ובזה תצא נפשו, אולם יהיו מוכנים לעשות תרופה פלונית לפי שיש עורק אחד יוצאת מהלב שודאי אצלו שהרופאים לא ידעוהו ולא יפתחוהו, וכן היה ותלמידיו נשאוהו לביתו ויעשו לו התרופה וחי, ואז הלך במערה וחבר ספר היד בי"ב שנים. (שלשלת הקבלה)

ממנו לכלב ותכף מת הכלב ויתמה המלך וחשב בלבו בודאי שהיו הרופאים לשנאתם להרמב"ם נתנו הארס, עם כל זה נסתתמו טעותיו והרמב"ם נשאר כגוף בלא נשמה, עם כל זה אמר המלך להרמב"ם הנך רואה שאתה חייב מיתה, עם כל זאת לפי שהרבית בעבודתי מתרצה אני שתבחר אתה באופן המיתה שתרצה, והרמב"ם לקח זמן שלשה ימים להשיב לו והלך וצוה לתלמידיו שהוא יבחר שהרופאים יקיצו מכל זיני שלו כל דמו ובזה תצא נפשו, אולם יהיו מוכנים לעשות תרופה פלונית לפי שיש עורק אחד יוצאת מהלב שודאי אצלו שהרופאים לא ידעוהו ולא יפתחוהו, וכן היה ותלמידיו נשאוהו לביתו ויעשו לו התרופה וחי, ואז הלך במערה וחבר ספר היד בי"ב שנים. (שלשלת הקבלה)

בחכמת הקבלה - כתב מהרח"ו ז"ל ששורשו מפאה דדיקנא דז"א השמאלית ולכך לא זכה לחכמת הזהר עכ"ד. ובספר מגדל עז כתב בתחלתו שהרמב"ם בסוף ימיו עסק בקבלה, ולפי דברי הרב מהרח"ו הנזכר יתכן שבסוף ימיו מה שעסק הוא בשמוש איזה שמות הקודש כנראה ממגילת סתרים שמיחסים אותה להרמב"ם והזכירה מהר"ם אלשקר (סימן קי"ז), אך ראיתי בספר שושן סודות כ"ו שמסתפק בכתב הנזכר אם הוא מהרמב"ם. (שם הגדולים)

תולדותיו - הרמב"ם רבינו משה בר מיימון, מעיר קורדובא, (סמ"ג בהקדמה), ספרד (שלשלת הקבלה). נולד ערב פסח יום השבת שעה ושליש אחר חצי היום ד' אלפים תתצ"א (יוחסין). ו"א ד' אלפים תתצ"ד (שלשלת הקבלה). מדברי הרב ספר יוחסין נראה שהרמב"ם חי ע"ה שנה, והרשב"ץ (תשו' ח"א סי' ע"ב) כתב אשר חי שבעים שנה. ומצאתי (בסוף פי' ר"ה להרמב"ם כ"ו) שכתב וז"ל: מכתיבת הנגיד רבינו דוד בן הרמב"ם, ורבינו משה נולד לרבינו מיימון אביו בחדש ניסן יום י"ד שנת אלף תמ"ו לשטרות ליצירה ד' אלפים תתצ"ג ונולד בקורטובה ונפטר מן העה"ז וזכה לחיי העה"ב שנת אלף תקי"ו לשטרות בליל ב' בשבת יום כ' לחדש טבת. (שם הגדולים)

חיבוריו - חיבר פירוש המשניות וקורין אותו מאור שהוא ז"ל חיברו בלשון הגרי וקראו היסראג'. וחיבר ספר המצות. וספר הי"ד החזקה. וחיבר פי' על הגמרא תלתא סדרי וחולין (כמ"ש בהקדמתו לפי' המשנה). ומקורב נדפס ספר פאר הדור והוא קצת תשובות להרמב"ם מועתקות מלשון הגרי. וחיבר כללי התלמוד. וחיבר ספר מורה הנבוכים בל' הגרי. (ואני בעיני אומר בוא וראה תוקף גדולת ומעלת הרמב"ם ומעשיו לשם שמים כי בחבור זה הפליא לעשות, כי איזה מתפלספים יען שעניניהם ישיתו כי הרמב"ם פילוסוף גדול מטים און לדבריו בס' הי"ד החזקה. וכמדומה לי שראיתי בכתבי גורי האר"י זצ"ל שהגיד הרב שחכמתו הצילתו). הרמב"ם עשה הלכות על הירושלמי (כמ"ש בפי' המשנה ריש פ"ה דתמיד, וז"ל: וכבר אמרנו זה בהלכות ירושלמי שחברנו עכ"ל). כנראה שחיבר הלכות

מהירושלמי כמו שהרי"ף חיבר מהבבלי. (וכ"כ ר' יעקב בן עכסאי מעתיק פי' המשנה מהקדמתו לסדר נשים שחיבר ה' מהירושלמי כולו). (שם הגדולים)

רבו הר"י מיגאש - הרשב"ץ (תשובותיו ח"א סי' ע"ב) כתב שהרמב"ם היה תלמיד מהר"י ו' מיגאש, וכ"כ הרמב"ם עצמו (פ"ה דשאלה ופקדון) וכזה הורו רבותי רב יוסף הלוי ורבו. אמנם ספר יוחסין כתב דלא אפשר לומר כן שיהיה הרמב"ם תלמיד מהר"י ו' מיגאש כי בפטירת הרב מהר"י ו' מיגאש היה בן עשר שנים, (כי הר"י ו' מיגאש נח נפשיה בשנת תתק"א ולפי מ"ש רבינו דוד שהרמב"ם נולד שנת תתצ"ג הי"ל שבע שנים). וגם הרב החסיד הרמ"ך בספר יד מלאכי, מלא את ידו לדחות דברי הרשב"ץ, וכתב דמה שכתב הרמב"ם (בהל' שאלה ופקדון שם) הוא דרך כבוד, ודבריהם ברורים.

וראה זה חדש שראיתי בספר עומר השכחה, וז"ל: כמ"ש על הרמב"ם בשעת פטירת הריא"ף ז"ל נכנס אצלו ונשק ידו והוא כבן ה' שנים, ואמר שלא זכה למה שזכה אלא באותה נשיקה שנשקו וברכו והאציל עליו מחכמתו עכ"ל. ודברים ככתבן לא יתכנו כי הרמב"ם נולד כשלשים שנה אחר פטירת הרי"ף. והקרוב אלי שהענין אמת רק במקום הרי"ף צ"ל מהר"י ו' מיגאש, והיה הרמב"ם בן שבע שנים והיה קבוע בלב הרמב"ם ואביו שברכת הרב

והרמב"ם כמה פסקי הלכות שלא לקח אותם אלא מספר הזוהר, שראה אותו ולמד בו, כגון הדלקת הנרות בערב ובבקר על המנורה, ובענין ברכת השם בשם אדני, וכן כמה דברים למאות שלקח אותו מספר הזוהר, אלא שהיו מכסין ומעלימין הרבה ספר הזוהר כמו שצוה רשב"י לרב הכותב.

(זוהר ח"א מא:)

עיקר התקשרות תלמיד עם הרב באהבה עזה רוחא ברוחא כדי להשפיע עליו מאורו הרב, וזהו דבי מובהק, כדאייתא בספרים שהרב ר"י מיגאש האיר רוחו על הרמב"ם בנשיקה, ואמר הרמב"ם שהוא רבו מובהק שעל ידי הופעת רוחו זכה לכל החכמות והמדע.

(זוהר ח"ג פז:)